

Лубкін Д.
Національний університет «Києво-Могилянська академія»,
студент МП-2 «Економіка»

ВПЛИВ ЕКОНОМІЧНИХ СВОБОД НА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ

Актуальність теми: згідно з Рейтингом економічних свобод від авторитетного міжнародного центру Heritage Foundation, Україна у 2019 році посідає 44 місце у Європі, що є останнім за рейтингом економічних свобод [8]. Динаміку цього рейтингу можна побачити нижче:

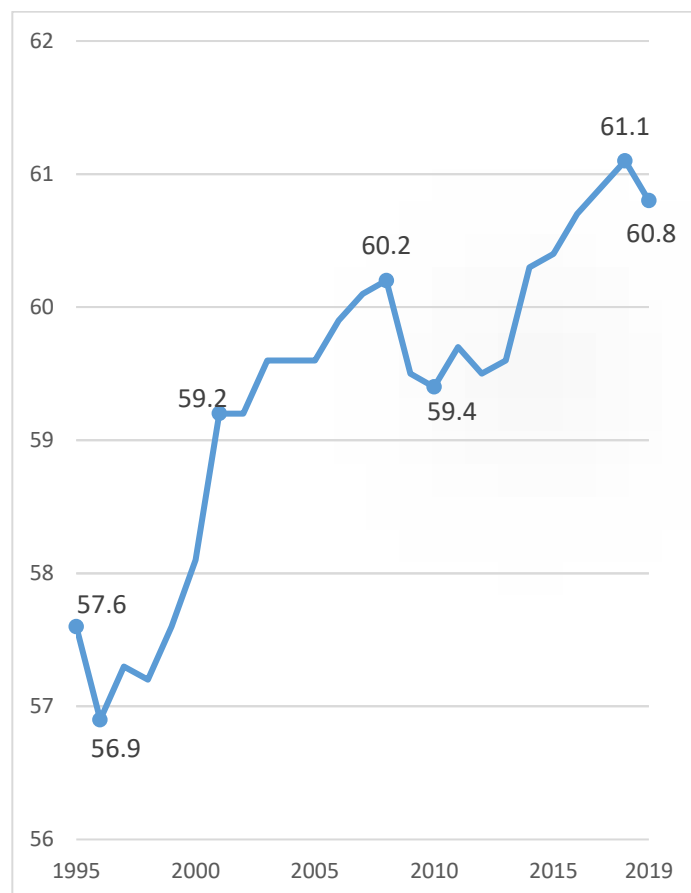

Рис. 1 Загальносвітова динаміка економічних свобод. Джерело: [8]

Цей показник є невтішною маніфестацією останніх декількох десятиліть років неефективної економічної політики України. Варто зазначити, що вищезгаданий індекс враховує не лише свободу підприємницької діяльності чи торгівлі, а і такі показники як прозорість державного апарату, верховенство права, право власності та ін. В контексті постійних системних криз, масової еміграції і війни питання структурних і швидких реформ для України є найбільш пріоритетними. У даній статті буде показано яким чином економічні свободи впливають на макроекономічне зростання.

Більшість публікацій європейських та українських вчених, у яких досліджується взаємозв'язок між економічною свободою та макроекономічним зростанням, виконують якісний аналіз зростання. Теоретичні висновки у вищезгаданих роботах зазвичай використовуються значення або «Індексу економічної свободи», який публікується американським дослідницьким центром The Heritage Foundation або «Економічна свобода у світі», який є проектом аналітичного центру Fraser Institute. Варто зазначити, що лівова частка досліджень економічних свобод проводиться американськими дослідниками. Так наприклад до Дж. Хекелмен і М. Строуп стверджують, що всі компоненти індексів мають різний вплив на економічне зростання. Більше того, вони вказують на те, що зв'язок між свободою та економічним зростанням є набагато складнішим, ніж він виглядає на основі досліджень із залученням відповідних індексів [5]. Проте є і інша думка, що демонструє пряму кореляцію між показниками індексів і певними аспектами економічного зростання. Наприклад, у колективній праці Р. Ловсона (R. Lawson), Дж. Гвартни (J. Gwartney), та Р. Холкомба (R. Holcombe) виявлена й обґрунтована стійка зворотна залежність між зростанням державних витрат і збільшенням об'єму ВВП [4, Р. 163–190].

Мета даного дослідження полягає в аналізі взаємозв'язку між економічною свободою та макроекономічним зростанням на прикладі України.

Відповідно до мети поставлене завдання:

- обґрунтувати важливість інститутів, що формуються економічними свободами та їх роль у інноваційному розвитку.

Варто зауважити, що об'єктом цього дослідження будуть фактори економічного зростання, у той час як предметом виступить вплив вищезгаданої на можливий інноваційний розвиток України.

Виклад основної частини: перед тим як розпочинати виклад основної частини, нам необхідно сформулювати визначення терміну «економічна свобода» - це «можливість вибору форм власності та сфери додавання своїх здібностей, знань, можливостей, професії, способів розподілу доходів, споживання матеріальних благ. Невіддільна від економічної відповідальності. Універсальна закономірність існування економічних відносин. Об'єктивна економічна закономірність розвитку підприємств. Інструмент гармонізації економічних інтересів.» [1, С. 53]

І саме тут варто перейти до вищезгаданого позитивного впливу на розвиток економік держав, що розвиваються. Нашою метою буде продемонструвати більш глибокі зв'язки які існують між інститутами, які породжуються економічними свободами і інноваційним розвитком.

Згідно із аналітичною запискою експерта Пратека Агарвала для розвитку інновацій необхідні такі чинники: ресурси, інфраструктура, робочий ресурс, людський капітал, технології і закони [2]. Відповідно лише одну із цих груп можна назвати детермінованою, тобто тією, що не може бути змінена швидко людською діяльністю. В той час як інфраструктура, робочий ресурс, людський капітал, технології і закони – можуть бути об'єктами змін. Тепер коротко викладемо яким чином економічна свобода і лібералізація економіки може призвести до покращення ситуації у цих групах факторів.

Закони: йдеться не лише про їх справедливість і гуманність, а скоріше можливість їх ефективної імплементації. Лібералізація економіки передбачає її дерегуляцію, зменшення регуляторного тиску на бізнес. Тому для транзитних країн із маленькими бюджетами у сферах освіти і інновацій, лібералізація бізнесу дозволить отримати додаткові ресурси.

Якщо мова йде про покращення *технологій* і відбудові інноваційних технологічних ланцюгів, то економічні свободи у частині лібералізації міжнародної торгівлі. Саме відкритість до інших ринків дозволить імпортувати нові технології через інструмент інвестицій. У своєму

дослідженні Харвей Брукс зазначає, що «інвестиції у технології дають позитивний ефект... найкраще їх залучати із зовнішніх джерел» [3, р. 484].

Людський капітал і робочий ресурс (працездатне населення) лежать у площині вільного пересування людей і товарів, які є важливими компонентами економічної свободи. Якщо спростувати, то при створенні конкурентної економіки, вона буде притягувати більше мігрантів і таким чином робочий ресурс буде збільшуватись. Більше того, людський капітал зростає саме через те, що розвинена конкуренція акумулює більше бюджетних надходжень на які можна будувати соціальну і освітню інфраструктуру, які позитивно впливають на інноваційний розвиток. Також варто згадати кореляцію виявлену дослідницею Анішею Мадан: «Підсумовуючи, індекс людського розвитку збільшується на 0,161 зі збільшенням на одну одиницю в рівні економічної свободи.» [6, р. 42]

Останнім аспектом є різні види інфраструктури, що можуть бути вибудовані саме завдяки економічній лібералізації. Оскільки, як було зазначено вище, економічна свобода призводить до економічного зростання, то й загальний добробут вплине на бюджети країн. Більше того, можемо зазначити позитивний вплив економічної свободи на неформальні інститути власності, які у свою чергу впливають на нормалізацію сфери інтелектуальної власності, що більш детально висвітлено у роботі Дейдри Макклоскі [7].

Отже у цій статті ми продемонстрували як економічна свобода впливає на інноваційний розвиток, розкрили саме це поняття і продемонстрували на прикладі на 6 головних факторах яким чином свобода позитивно впливає на економіку. А саме простежується такий вплив: зменшення регуляторних бар'єрів, інвестиції що приносять технології, вільне пересування людей і капіталу дозволить збільшити трудові ресурси України, інфраструктура, яка вибудована за рахунок ресурсів, які принесе економічне зростання.

Список літератури:

1. Фрідман М. Капіталізм і свобода / Мілтон Фрідман. – Київ: Наш Формат, 2017. – 216 с.
2. Agarwal P. What Is Economic Growth? [Електронний ресурс] / Prateek Agarwal – Режим доступу до ресурсу: <https://www.intelligenteconomist.com/economic-growth/>.
3. Brooks H. The relationship between science and technology [Електронний ресурс] / Harvey Brooks – Режим доступу до ресурсу: <https://www.belfercenter.org/sites/default/files/legacy/files/sciencetechnology.pdf>. - С. 484
4. Gwartney J., Holcombe R., Lawson R. The Scope of Government and the Wealth of Nations // Cato Journal. – 1998. – Vol. 18. – № 2. – Pp. 163–190.
5. Heckelman J. Which Economic Freedoms Contribute to Growth? [Електронний ресурс] / J. Heckelman, M. Stroup. – 2000. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.researchgate.net/publication>.
6. Madan A. The Relationship Between Economic Freedom and Soci-Economic Development [Електронний ресурс] / Anisha Madan. – 2002. – Режим доступу до ресурсу: https://digitalcommons.iwu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1028&context=econ_honproj. 42
7. McCloskey D. N. Bourgeois Dignity: Why Economics Can't Explain the Modern World / Deirdre N. McCloskey., 2011. – 588 с.
8. Ukraine's economic freedom score [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.heritage.org/index/country/ukraine>.